



ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Μακροοικονομικές Γ Δημοσιονομικές Εξελίξεις

Τεύχος 14 - Μάρτιος 2021



ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Αμερικής 11
Αθήνα 106 72

www.hfisc.gr

T: 211 1039600
Φ: 210 3615531
e-mail: hfisc@hfisc.gr

- Ύφεση της τάξης του 8,2% το 2020 αντί για πρόβλεψη 10,5% στο προϋπολογισμό για το 2021, λόγω πτώσης:
 - της ιδιωτικής κατανάλωσης κατά 5,2% και
 - των εξαγωγών κατά 21,7%, οφειλόμενης σε μείωση της αξίας των εξαγωγών υπηρεσιών (κυρίως τουρισμός) κατά €17 δισ.

- Ξεχωρίζουν η πτώση των κλάδων «τέχνες, διασκέδαση, ψυχαγωγία» (κατά 25%), «εμπόριο, καταλύματα κλπ» (κατά 21,5%) και «επαγγελματικές, επιστημονικές, τεχνικές κλπ δραστηριότητες» (κατά 10%).

- Ο εναρμονισμένος δείκτης τιμών καταναλωτή μειώθηκε τον Ιανουάριο του 2021 κατά 2,4% σε σχέση με πέρυσι.

- Μείωση της απασχόλησης το Νοέμβριο κατά 91,9 χιλιάδες άτομα, σε σχέση με πέρυσι, ενώ μειωμένος εμφανίζεται ο αριθμός των ανέργων.

- Ανησυχία για την εμφάνιση υψηλού «δίδυμου ελλείμματος» το 2020:
 - Έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών της τάξης 6,7% του ΑΕΠ.
 - Ταμειακό έλλειμμα Γενικής Κυβέρνησης της τάξης του 10% του ΑΕΠ.

- Θετικές ενδείξεις των πρόδρομων δεικτών οικονομικής δραστηριότητας για τους τελευταίους τρεις μήνες (οικονομική συγκυρία, βιομηχανία, PMI).

- Η καταναλωτική εμπιστοσύνη, ωστόσο, παραμένει χαμηλά.

- Οι καταθέσεις των νοικοκυριών από τον Μάρτιο 2020 αυξήθηκαν κατά €9 δισ. περίπου φτάνοντας τα €124,8 δισ. τον Ιανουάριο του 2021.

- Ο ρυθμός χρηματοδότησης των επιχειρήσεων επιταχύνθηκε σε ετήσια βάση (9,6% Ιαν. 2021, έναντι 1,7% το Ιαν. 2020) λόγω των μέτρων στήριξης των επιχειρήσεων (παροχή χρηματοδότησης με κρατικές εγγυήσεις και η επιδότηση επιτοκίου).

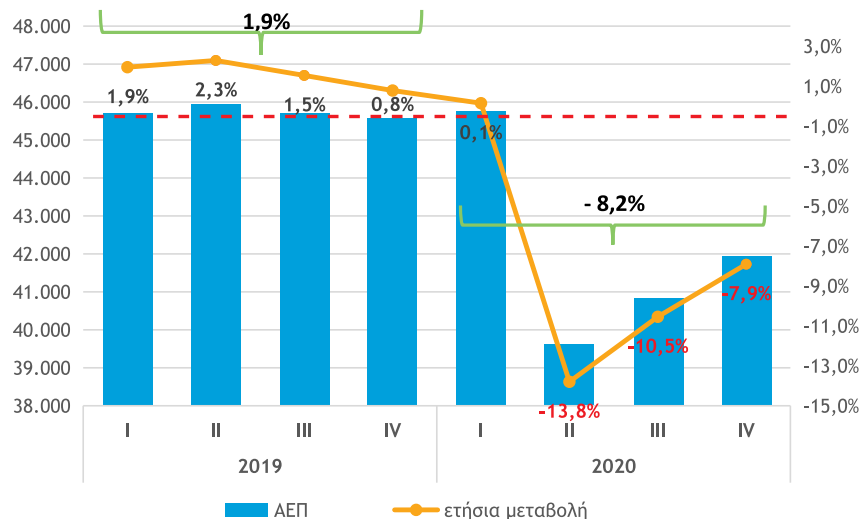
- Το ύψος των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων του Δημοσίου είναι κοντά στα €2 δισ., τον Ιανουάριο, αλλά ακολουθεί φθίνουσα πορεία.

- Σε χαμηλά επίπεδα (περί το 1%) εξακολουθούν να βρίσκονται οι αποδόσεις των ελληνικών δεκαετών ομολόγων, παρά την πρόσφατη μικρή, αλλά απότομη άνοδο που προκλήθηκε στις αποδόσεις μακροχρόνιων ομολόγων διεθνώς.

Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

Το ΑΕΠ εκτιμάται ότι μειώθηκε κατά 7,9% το δ' τρίμηνο του 2020 έναντι του αντίστοιχου τριμήνου του 2019, με αποτέλεσμα να αναμένεται η ετήσια ύφεση θα είναι τάξης του 8,2% για το 2020. Η έκταση αυτή της ύφεσης είναι αποτέλεσμα της πανδημίας και της περιστολής οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων για την αντιμετώπιση της, η οποία έπληξε την ιδιωτική κατανάλωση κατά 5,2%. Επιπλέον, λόγω της πανδημίας συρρικνώθηκαν δραματικά οι τουριστικές εισπράξεις του 2020, με αποτέλεσμα την πτώση των εξαγωγών κατά 21,7%. Σημειώνεται πάντως ότι με τις υπάρχουσες ενδείξεις η ύφεση εκτιμάται ότι διαμορφώνεται σε χαμηλότερα επίπεδα από τα μέχρι πρότινος αναμενόμενα (οι πιο πρόσφατες εκτιμήσεις του Υπουργείου Οικονομικών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ανέφεραν -10,5% και -10%, αντίστοιχα). Η εξέλιξη αυτή ενδεχομένως μπορεί να αποδοθεί στη μεγαλύτερη προσαρμοστικότητα των καταναλωτών σε καταστάσεις περιστολής της οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας αλλά και σε ισχυρότερη από την αναμενόμενη θετική επίδραση των δημοσιονομικών μέτρων.

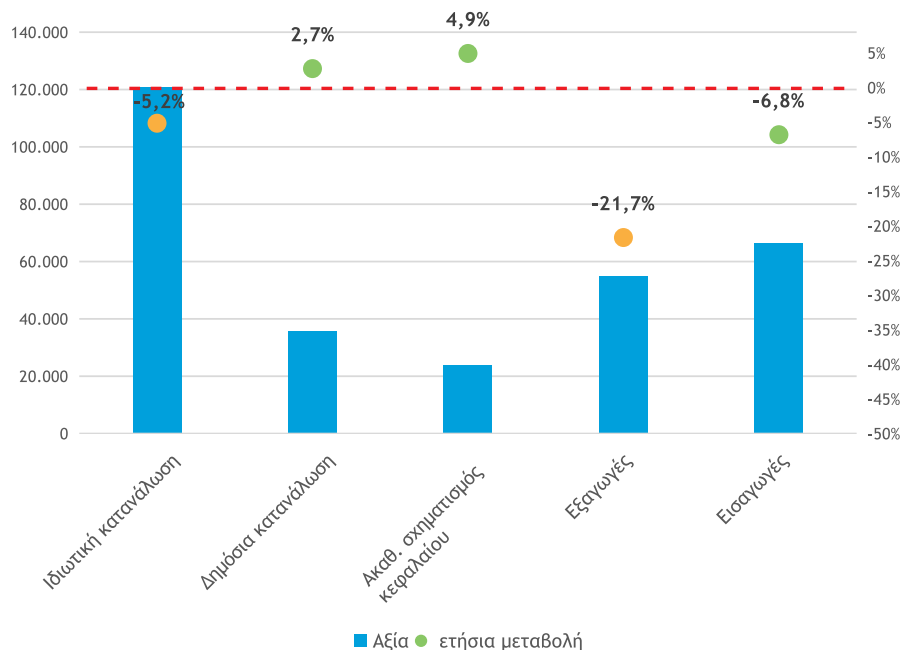
Διάγραμμα 1: Εξέλιξη Α.Ε.Π. τριμήνου (σε εκατ. € και μεταβολή σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους)



Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (στοιχεία με εποχική και ημερολογιακή διόρθωση, αθυσωτοί δείκτες όγκου, σταθερές τιμές 2015)

Η μεγάλη συρρίκνωση της ιδιωτικής κατανάλωσης κατά 5,2% οφείλεται κατά βάση στη μεγάλη πτώση που είχε καταγραφεί στο β' τρίμηνο του έτους (-12,9%), καθώς τα επόμενα δύο τρίμηνα η πτώση, σε ετήσια βάση, ήταν σαφώς πιο περιορισμένη (-1,6% και -4,7% το γ' και δ' τρίμηνο αντίστοιχα). Η δημόσια κατανάλωση συνεισέφερε θετικά στην τελική διαμόρφωση του ΑΕΠ, αφού κατέγραψε αύξηση της τάξης του 2,6%. Ο ακαθάριστος σχηματισμός κεφαλαίου στο σύνολο του έτους σημείωσε θετική επίδοση κατά 4,9% η οποία οφείλεται σχεδόν αποκλειστικά στη θετική μεταβολή των αποθεμάτων, καθώς οι πάγιες επενδύσεις κατέγραψαν οριακή μόνο άνοδο (+0,3%). Αρνητική επίδραση στην διαμόρφωση της ύφεσης είχε η επιδείνωση του ισοζυγίου αγαθών και υπηρεσιών άνω των €10 δισ., το οποίο παρουσίασε έλλειμμα, το 2020, της τάξης των € 11,7 δισ. Το αποτέλεσμα αυτό προήλθε κατά κύριο λόγο από τη μεγάλη πτώση των τουριστικών εισπράξεων, με αποτέλεσμα η αξία των εξαγωγών υπηρεσιών το 2020 να μειωθεί κατά €17 δισ. σε σχέση με το 2019.

Διάγραμμα 2: Βασικές Συνιστώσες του ΑΕΠ (σε εκατ. €, αξία και μεταβολή 2019/2020)

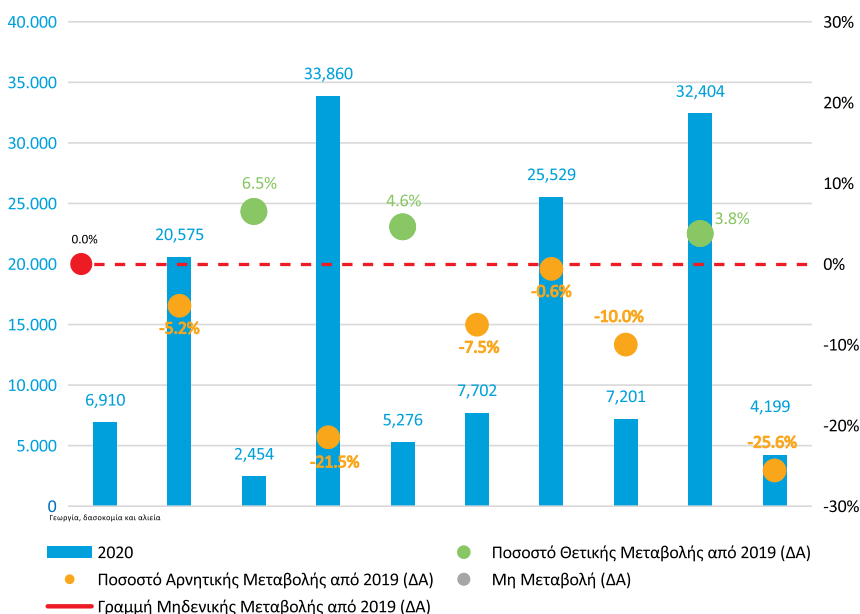


Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (στοιχεία με εποχική και ημερολογιακή διόρθωση, αθυσωτοί δείκτες όγκου, σταθερές τιμές 2015)

*Η πράσινη κουκίδα αντιστοιχεί σε θετική - από τη σκοπιά της μεγέθυνσης - εξέλιξη και η πορτοκαλί σε αρνητική.

Κατά τη διάρκεια του 2020, η προστιθέμενη αξία των περισσότερων κλάδων της ελληνικής οικονομίας σημείωσε πτώση σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Οι κλάδοι με σημαντική αρνητική επίδραση στη συρρίκνωση της ελληνικής οικονομίας ήταν οι κλάδοι εμπορίου, με μείωση προστιθέμενης αξίας κατά 21,5%, βιομηχανίας (μείωση κατά 5,2%) και διαχείρισης ακίνητης περιουσίας (οριακή μείωση 0,6%). Άλλοι, μικρότεροι κλάδοι, σημείωσαν επίσης σημαντικές απώλειες, όπως ο κλάδος των τεχνών (25%), των επαγγελματιών (10%) και των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών (7,5%). Στον αντίποδα, τρεις κλάδοι σημείωσαν αύξηση στην προστιθέμενη αξία τους: οι κατασκευές (6,5%), τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (4,6%) και ο δημόσιος τομέας (3,8%).

Διάγραμμα 3: Ετήσια ακαθάριστη προστιθέμενη αξία κλάδων παραγωγής 2020 (σε € εκατ.) και ποσοστιαία μεταβολή (%) έναντι του 2019

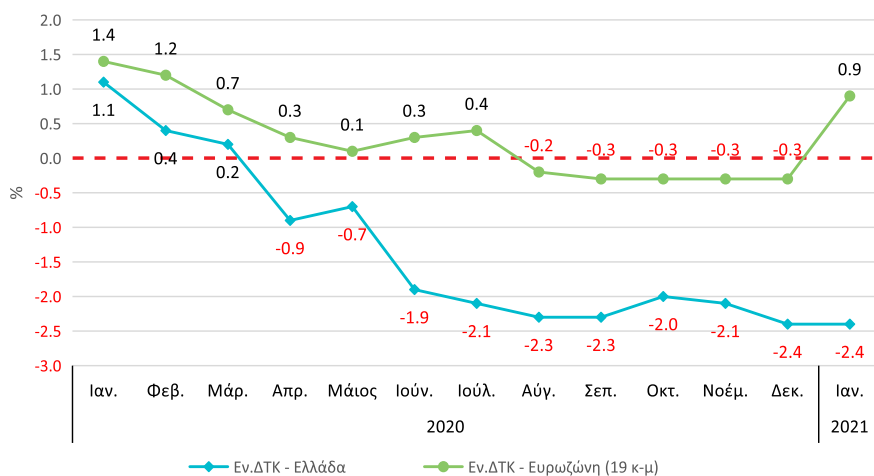


Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (σε σταθερές τιμές προηγούμενου έτους)

Πληθωρισμός

Σταθερά σε αρνητικό έδαφος παραμένει ο πληθωρισμός από τον Απρίλιο, κυρίως λόγω του περιορισμού της ζήτησης που προκλήθηκε από την πανδημία και δευτερευόντως λόγω της μείωσης του ΦΠΑ (από 1/6/20) από το 24% στο 13% σε διάφορες κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών. Ως αποτέλεσμα, ο Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (Εν.ΔΤΚ) διαμορφώθηκε τον Ιανουάριο του 2021 σε -2,4%, σε ετήσια βάση. Αφαιρουμένης της επίδρασης από τη μεταβολή των φόρων (λόγω της προαναφερόμενης μείωσης του ΦΠΑ), η μεταβολή του Εν.ΔΤΚ διαμορφώθηκε σε -1,5% τον Ιανουάριο του 2021. Κατά το μήνα αυτό, όλες οι επιμέρους κατηγορίες του Εν.ΔΤΚ κινήθηκαν πτωτικά με τις μεγαλύτερες μειώσεις να καταγράφονται στους κλάδους των Μεταφορών (-5,7%), της Ένδυσης/Υπόδησης (-4,1%) και της Στέγασης/Ενέργειας (-3,6%). Αντίστοιχες αντιπληθωριστικές τάσεις, αλλά σε σαφώς μικρότερο βαθμό, παρατηρήθηκαν σε επίπεδο ευρωζώνης κατά την περίοδο Αυγούστου-Δεκεμβρίου 2020, ενώ τον Ιανουάριο του τρέχοντος έτους οι τιμές αυξήθηκαν κατά 0,9% σε ετήσια βάση.

Διάγραμμα 4: Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (% μεταβολή έναντι αντίστοιχου δείκτη προηγούμενου έτους)



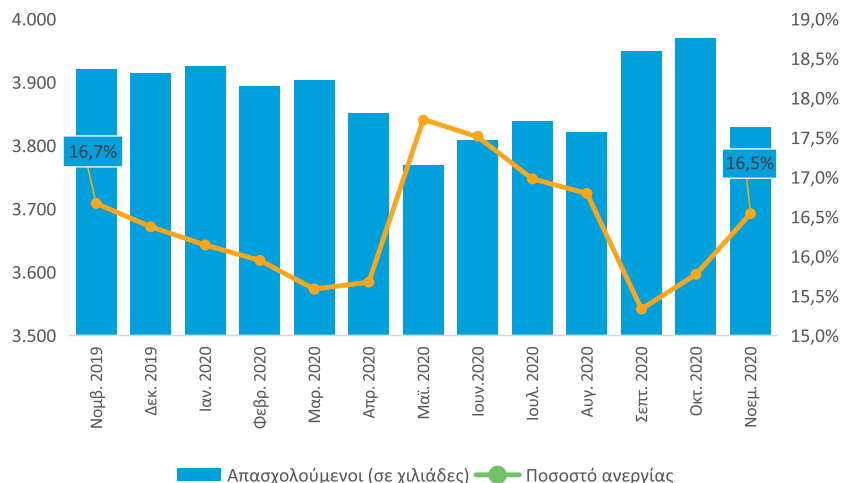
Πηγή: Eurostat

Απασχόληση

Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία (Νοέμβριος 2020), η αγορά εργασίας συνεχίζει να «πιέζεται» ως αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης που προκάλεσε η πανδημία. Ειδικότερα, από τον Σεπτέμβριο του 2019 έως και τον Σεπτέμβριο του 2020, η απασχόληση μειώθηκε κατά 90,7 χιλιάδες άτομα με αποτέλεσμα να διαμορφωθεί σε 3.829,4 χιλιάδες άτομα (μείωση 2,5% σε σχέση με τον Σεπτέμβριο του 2019). Αντιθέτως, ελαφρά μειωμένος εμφανίζεται ο αριθμός των ανέργων (25,2 χιλιάδες άτομα) με αποτέλεσμα το σύνολο των ανέργων τον Νοέμβριο του 2020 να διαμορφωθεί σε 758,9 χιλιάδες άτομα, έναντι 784,1 χιλιάδες τον αντίστοιχο μήνα του 2019. Ως αποτέλεσμα, το ποσοστό ανεργίας παρουσίασε οριακή υποχώρηση: τον Νοέμβριο του 2020 διαμορφώθηκε σε 16,5% έναντι 16,7% τον Νοέμβριο του 2019. Επισημαίνεται, ωστόσο πως η έστω οριακή μείωση του ποσοστού ανεργίας δεν πρέπει να εκληφθεί ως βελτίωση της κατάστασης στην αγορά εργασίας, διότι η μείωσή του οφείλεται κυρίως στη συνεχόμενη περιστολή του εργατικού δυναμικού το οποίο μειώθηκε περαιτέρω κατά 91,9 χιλιάδες άτομα σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2019. Κατά συνέπεια, η μείωση του ποσοστού ανεργίας οφείλεται όχι στην δημιουργία νέων θέσεων εργασίας αλλά στην αποχώρηση ατόμων από την αγορά εργασίας.

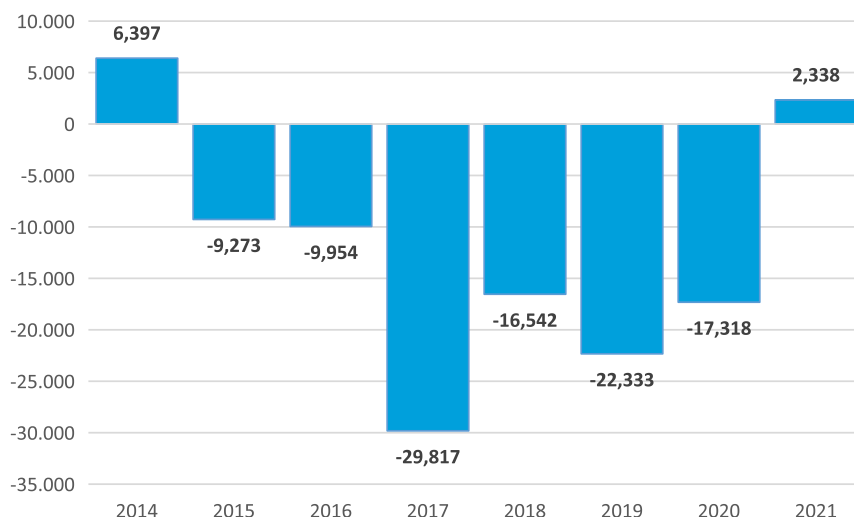
Τα στοιχεία του συστήματος Εργάνη αποτυπώνουν την επίδραση των μέτρων στήριξης της οικονομίας στη συγκράτηση της απασχόλησης και τη μείωση της κινητικότητας στην αγορά εργασίας που αυτά προκάλεσαν. Ας σημειωθεί ότι, προϋπόθεση για την ένταξη των επιχειρήσεων στα σημαντικότερα μέτρα στήριξης είναι η διατήρηση του συνολικού αριθμού των απασχολούμενων στην επιχείρηση. Ειδικότερα, οι προσλήψεις εργαζομένων με σχέση εξαρτημένης εργασίας ιδιωτικού δικαίου τον Ιανουάριο του 2020 ήταν αισθητά μειωμένες σε σχέση με τον Ιανουάριο του 2019 (96.868 έναντι 177.632). Από την άλλη πλευρά, εμφανώς μειωμένες ήταν και οι αποχωρήσεις (94.530 τον Ιανουάριο του 2021 έναντι 194.950 τον Ιανουάριο του 2020). Ως αποτέλεσμα, το ισοζύγιο του Ιανουαρίου, σε αντίθεση με τον «παράδοσιακή» εποχικότητα που χαρακτηρίζει την αγορά εργασίας, εμφανίζεται θετικό κατά 2.338 θέσεις εργασίας.

Διάγραμμα 5: Αριθμός απασχολούμενων & ποσοστό ανεργίας (Νοέμβριος 2019 – Νοέμβριος 2020)



Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (μηνιαία εποχικά διορθωμένα στοιχεία)

Διάγραμμα 6: Ισοζύγιο ροών (προσλήψεις/αποχωρήσεις) Ιανουαρίου – Αυγούστου

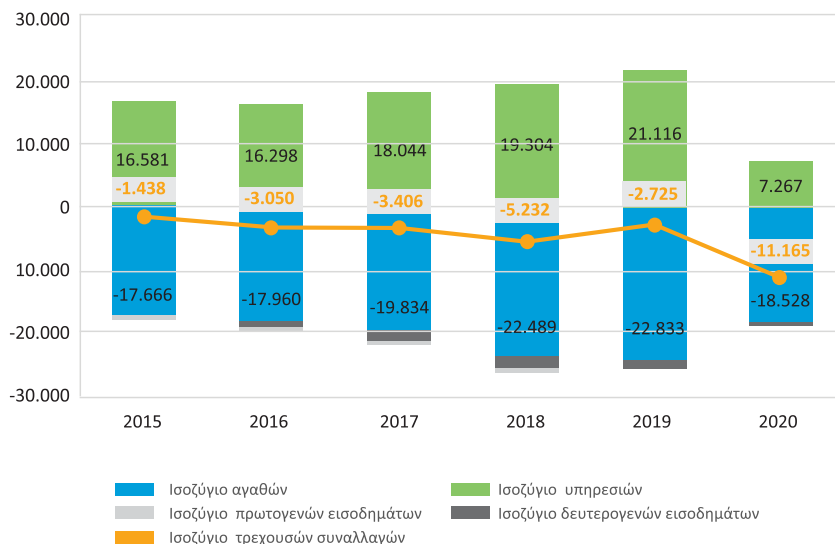


Πηγή: ΕΡΓΑΝΗ

Ισοζύγιο Πληρωμών

Η δυσμενής επίδραση της πανδημίας ήταν ιδιαίτερα εμφανής στο ισοζύγιο πληρωμών, κυρίως λόγω της μεγάλης μείωσης της τουριστικής κίνησης. Συγκεκριμένα, το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών υπερτετραπλασιάστηκε το 2020 σε σχέση με το 2019 και ανήλθε σε €11.165 εκατ. (6,7% του ΑΕΠ), από €2.725 που διαμορφώθηκε το 2019. Η επιδείνωση αυτή οφείλεται στη διαμόρφωσή του σε €7.267 εκατ. συνεπεία μείωσης του πλεονάσματος του ισοζυγίου υπηρεσιών κατά €13.849 εκατ. (ποσοστιαία μεταβολή -65,6%). Από την άλλη πλευρά, τα έλλειμματα των ισοζυγίων αγαθών και πρωτογενών εισοδημάτων περιορίστηκαν κατά €4.305 (-18,9%) και €1.123 εκατ. (-70,6%) και διαμορφώθηκαν σε €18.528 και €468 εκατ. αντίστοιχα. Χωρίς σημαντική μεταβολή διαμορφώθηκε το ισοζύγιο δευτερογενών εισοδημάτων (-19 εκατ.).

Διάγραμμα 7: Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (σε εκατ. €)



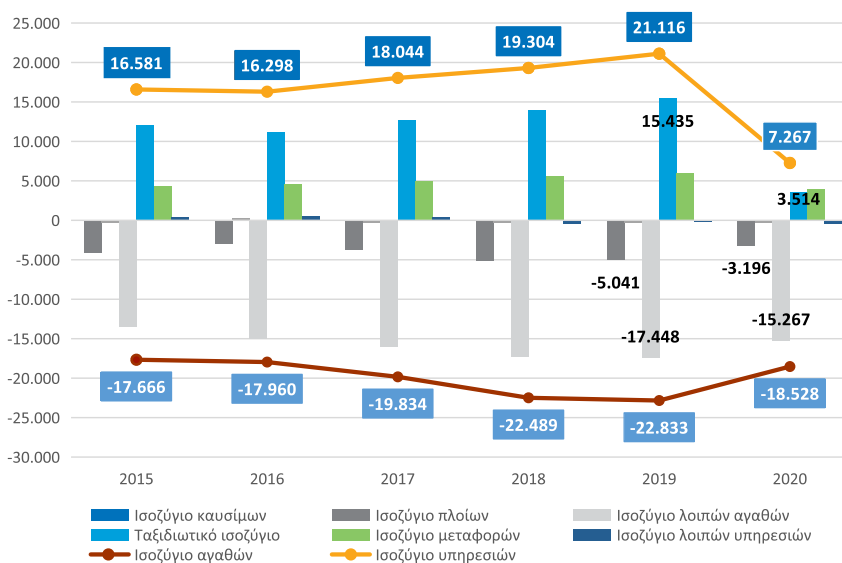
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Ειδικότερα, η βελτίωση του ισοζυγίου αγαθών οφείλεται στη μείωση των ελλειμμάτων των ισοζυγίων λοιπών αγαθών και καυσίμων κατά €2.180 (-12,5%) και 1.845 εκατ. (-36,6%) αντίστοιχα. Η βελτίωση του ισοζυγίου καυσίμων αντανακλά κυρίως τη μείωση των διεθνών τιμών του πετρελαίου. Οι εξαγωγές αγαθών μειώθηκαν κατά 3.529 εκατ. (-10,9%), αλλαγή η μείωση των εισαγωγών ήταν υπερδιπλάσια (€7.834 εκατ., -14,2%), με αποτέλεσμα τη βελτίωση του ισοζυγίου αγαθών.

Όσον αφορά το ισοζύγιο υπηρεσιών, η μείωση του πλεονάσματος οφείλεται κατά κύριο λόγο στην επιδείνωση του ταξιδιωτικού ισοζυγίου κατά 11.921 εκατ. (-77,2%) και δευτερευόντως στη μείωση του ισοζυγίου μεταφορών κατά 1.984 εκατ. (-33,5%). Η επιδείνωση του ταξιδιωτικού ισοζυγίου το 2020 οφείλεται στη μείωση των ταξιδιωτικών εισπράξεων κατά €13.898 εκατ. (-76,5%), λόγω της μείωσης της εισερχόμενης ταξιδιωτικής κίνησης από 31,3 εκατ. επισκέπτες το 2019 σε 7,4 εκατ. το 2020 (-76,5%). Αντιθέτως, η μέση δαπάνη ανά ταξίδι σημείωσε μικρή αύξηση (+2,8%).

Τέλος, σημειώνεται πως οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις ανήλθαν στα €3.197 εκατ., μειωμένες σε σχέση με το 2019 κατά €1.276 εκατ. (-28,5%).

Διάγραμμα 8: Ισοζύγια αγαθών και υπηρεσιών (σε εκατ. €)

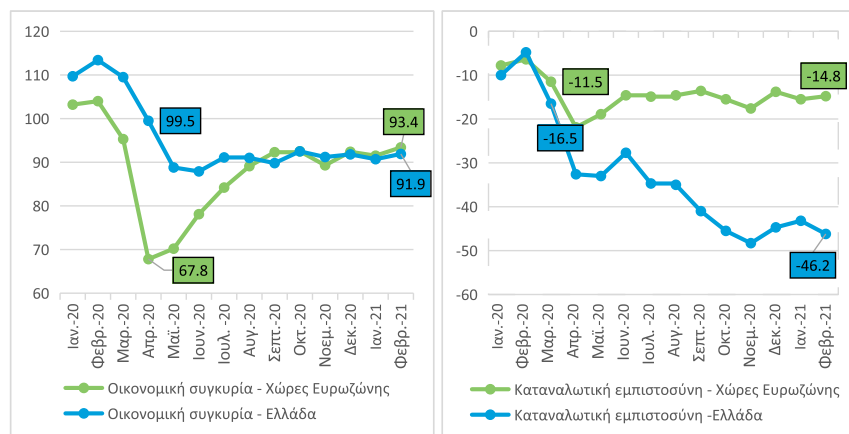


Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Οικονομική Συγκυρία / Πρόδρομοι δείκτες

Ο δείκτης οικονομικής συγκυρίας και ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης παρουσίασαν σημαντική κάμψη από τον Φεβρουάριο του 2020, όταν άρχισαν να διαφαίνονται οι αρνητικές επιπτώσεις της πανδημίας στην ελληνική οικονομία. Ανάλογη αντίδραση είχε ο αντίστοιχος δείκτης στις χώρες της ευρωζώνης. Ο δείκτης οικονομικής συγκυρίας σταθεροποιήθηκε από τις αρχές του καλοκαιριού στις 91-92 μονάδες και παρέμεινε σε αυτό το επίπεδο έως τον Φεβρουάριο του 2021, επίπεδο που βρίσκεται κοντά στον μέσο όρο των χωρών της ευρωζώνης. Αντίθετα, ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης, συνέχισε την πτωτική πορεία, με ορισμένες διακυμάνσεις, μέχρι τον Φεβρουάριο του 2021 και εξακολουθεί να βρίσκεται σε χαμηλό επίπεδο (-46,2 μονάδες).

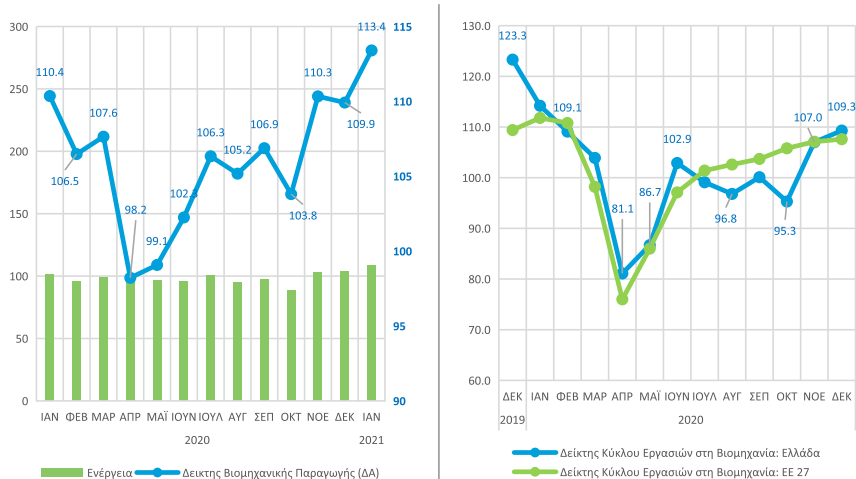
Διάγραμμα 9: Δείκτες οικονομικής συγκυρίας και καταναλωτικής εμπιστοσύνης, Ελλάδα – Ευρωζώνη, Ιαν. 2020 – Φεβ. 2021



Πηγή: Eurostat (εποχικά προσαρμοσμένα στοιχεία)

Οι δείκτες βιομηχανικής παραγωγής και κύκλου εργασιών στη βιομηχανία δείχνουν σημάδια ανάκαμψης τους τελευταίους μήνες και σταθεροποίησης σε επίπεδα αρκετά υψηλότερα από αυτά που σημειώθηκαν την άνοιξη του περασμένου έτους όταν εκδηλώθηκε η υγειονομική κρίση. Πιο ισχυρή είναι η ανάκαμψη του δείκτη βιομηχανικής παραγωγής, ο οποίος τον Ιανουάριο του τρέχοντος έτους ξεπέρασε τα αντίστοιχα επίπεδα του 2020. Βαρόμετρο της πορείας του δείκτη αποτελεί η παραγωγή ενέργειας, η οποία είναι αυτή που στηρίζει, κυρίως, την ανοδική του πορεία τους τελευταίους μήνες. Πιο περιορισμένη ανάκαμψη σημειώνεται στο δείκτη κύκλου εργασιών, ο οποίος παρουσιάζει ανοδική εν γένει πορεία από την άνοιξη του 2020 και μετά, αλλά εξακολουθεί να υπολείπεται των αντίστοιχων περυσινών επιπέδων του. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο παρατηρήθηκε πιο σταθερή ανάκαμψη του κύκλου εργασιών, χωρίς την καθυστέρηση της περιόδου Ιουνίου – Οκτωβρίου που σημειώθηκε στη χώρα μας.

Διάγραμμα 10: Δείκτες Παραγωγής και Κύκλου Εργασιών στη Βιομηχανία



Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (με Εποχική Διόρθωση)

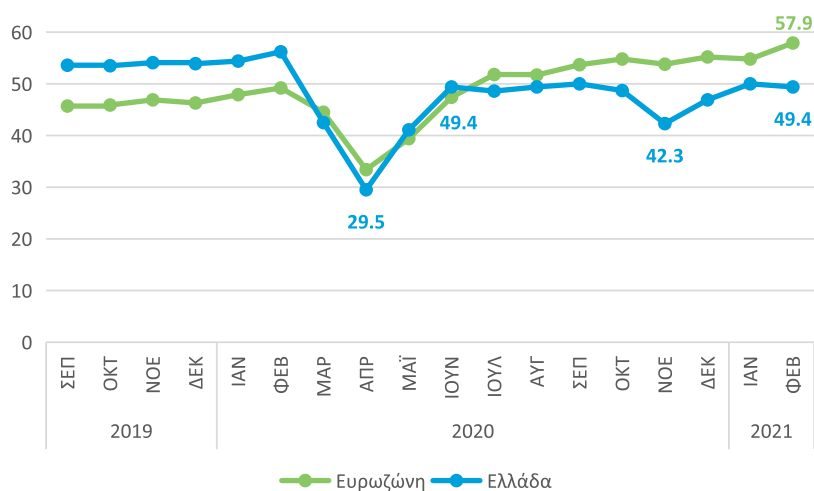
Πηγή: EUROSTAT (με Εποχική Διόρθωση)

Ο δείκτης «υπευθύνων προμηθειών στη μεταποίηση» (PMI) για την Ελλάδα φαίνεται να ανακάμπτει από την πτώση του περασμένου Νοεμβρίου και να σταθεροποιείται τους τελευταίους μήνες στο επίπεδο των πενήντα μονάδων, επίπεδο δηλαδή αντίστοιχο με αυτό της θερινής περιόδου του προηγούμενου έτους.

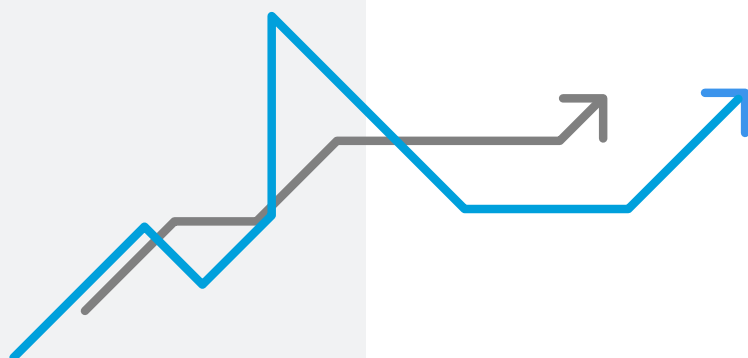
Τα επίπεδα αυτά είναι μεν υψηλότερα της περιόδου έναρξης της υγειονομικής κρίσης, αλλά υπολείπονται τουλάχιστον πέντε μονάδες σε σχέση με την περίοδο πριν από την κρίση.

Συγκριτικά με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, στην Ελλάδα παρατηρείται μάλλον στασιμότητα, ενώ στις χώρες της Ευρωζώνης σημειώνεται μια ήπια ανοδική τάση που διαμορφώνει τον ευρωπαϊκό δείκτη τον Φεβρουάριο σε επίπεδα αρκετά υψηλότερα των πενήντα μονάδων.

Διάγραμμα 11: Δείκτης Υπευθύνων Προμηθειών στη Μεταποίηση (PMI)



Πηγή: IHS Markit



Γενική Κυβέρνηση (ΓΚ) και Κρατικός Προϋπολογισμός (ΚΠ)

Το δημοσιονομικό αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης το 2020 σε ταμειακή βάση υπήρξε ελλειμματικό κατά €16,5 δισ. έναντι πλεονάσματος €4,9 δισ. στο έτος 2019, στοιχείο που αποτυπώνει την δημοσιονομική πίεση που ασκεί η πανδημία τόσο στο σκέλος των εσόδων όσο και στο σκέλος των δαπανών.

Ποιο συγκεκριμένα, τα έσοδα παρουσίασαν μείωση κατά €9,6 δισ. (-11,3%), με το 97,5% της μείωσης (€9,3 δισ.) να οφείλεται στις μειωμένες εισπράξεις φόρων και ασφαλιστικών εισφορών.

Αντίστοιχα, οι δαπάνες της Γενικής Κυβέρνησης αυξήθηκαν κατά €11,1 δισ. (15,0%) με το σημαντικότερο ποσοστό της αύξησης να οφείλεται κυρίως στις αυξημένες δαπάνες μεταβιβάσεων και επιδοτήσεων που υλοποιήθηκαν στα πλαίσια των μέτρων αντιμετώπισης των συνεπειών της πανδημίας και δευτερευόντως στις δαπάνες για αναδρομικές πληρωμές συντάξεων που πραγματοποιήθηκαν από τους Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης (ΟΚΑ) κατά τον Οκτώβριο του 2020.

Ως αποτέλεσμα, το ταμειακό έλλειμμα του ισοζυγίου της Γενικής Κυβέρνησης διαμορφώθηκε σε 10% του ΑΕΠ, με το ταμειακό πρωτογενές έλλειμμα να ανέρχεται σε €12,5 δισ. ή 7,6% του ΑΕΠ.

Σε ό,τι αφορά το τρέχον έτος (2021), τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία που αφορούν στον μήνα Ιανουάριο (2021) αποτυπώνουν τις αυξημένες πιέσεις που δέχεται επίσης ο προϋπολογισμός του τρέχοντος έτους.

Ειδικότερα, στο σκέλος των εσόδων οι εισπράξεις φόρων και ασφαλιστικών εισφορών εμφανίζονται μειωμένες κατά €672 εκατ. έναντι του Ιανουαρίου του 2020 (11,6%) ενώ στο σκέλος των δαπανών οι μεταβιβάσεις και επιδοτήσεις παρουσιάζουν αύξηση κατά €1,144 δισ. (192,9%) έναντι του Ιανουαρίου του 2020.

Ως αποτέλεσμα, το ισοζύγιο Ιανουαρίου εμφανίζει έλλειμμα €706 εκατ. (έναντι ελλείματος €166 εκατ. τον Ιανουάριο του 2020).

Πίνακας 1: Εκτέλεση προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης σε ταμειακή βάση (σε εκατ. ευρώ)

	Ιαν. – Δεκ. 2019	Ιαν. – Δεκ. 2020	Δ%	Ιαν. 2020	Ιαν. 2021	Δ%
Έσοδα	84.966	75.388	-11,3	6.347	6.400	0,8
Φόροι	49.917	41.013	-17,8	3.875	3.605	-7,0
Ασφαλιστικές εισφορές	22.227	21.797	-1,9	1.900	1.498	-21,2
Μεταβιβάσεις	7.428	8.969	20,7	246	1.060	330,9
Πωλήσεις αγαθών & υπηρεσιών	3.989	2.543	-36,2	192	166	-13,5
Λοιπά έσοδα	1.405	1.066	-24,1	133	71	-46,6
Δαπάνες	74.522	85.682	15,0	6.282	6.411	2,1
Αμοιβές προσωπικού	17.441	18.108	3,8	1.386	1.398	0,9
Κοινωνικές παροχές	39.394	39.365	-0,1	3.103	3.167	2,1
Μεταβιβάσεις (*)	4.495	11.575	157,5	497	1.263	154,1
Αγορά αγαθών και υπηρεσιών	6.898	6.904	0,1	156	122	-21,8
Επιδοτήσεις (*)	1.724	5.746	233,3	96	474	393,8
Τόκοι καταβληθέντες	4.560	3.977	-12,8	1.043	-14	-101,3
Λοιπές δαπάνες	9	8	-11,1	0	0	
Καθαρή απόκτηση μη χρημ/κών περιουσιακών στοιχείων	5.542	6.234	12,5	230	695	202,2
Ισοζύγιο (πλεόνασμα (+) / έλλειμμα (-))	4.902	-16.528		-166	-706	
Ως ποσοστό του ΑΕΠ	2,7%	-10,0%				
Πρωτογενές αποτέλεσμα	9.462	-12.551		877	-720	
Ως ποσοστό του ΑΕΠ	5,2%	-7,6%				
ΑΕΠ	183.413	165.830				

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, Δελτίο Μηνιαίων Στοιχείων Γενικής Κυβέρνησης
Δεκέμβριος 2020 & Ιανουάριος 2021

(*) Η αύξηση στις δαπάνες μεταβιβάσεων και επιδοτήσεων οφείλεται κυρίως στις δαπάνες μέτρων αντιμετώπισης των επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19. Οι κεφαλαιακές μεταβιβάσεις περιλαμβάνουν επίσης αναδρομικά ποσά συντάξεων που πληρώθηκαν από τους ΟΚΑ τον Οκτώβριο.

Η εκτέλεση 12μήνου σε επίπεδο ΚΠ αποτυπώνει την μείωση των εισπράξεων, σε σχέση με πέρυσι, από φόρους εισοδήματος κατά €3,1 δισ., από ΦΠΑ κατά €2,8 δισ., από Ειδικούς Φόρου Κατανάλωσης κατά €698 εκατ., από λοιπούς τρέχοντες φόρους κατά €622 εκατ. (κυρίως φόροι οχημάτων) και από φόρους περιουσίας κατά €359 εκατ.

Οι μεταβολές αυτές οφείλονται στην πτώση των κερδών, εισοδημάτων και κατανάλωσης που συντελέστηκαν κατά τη διάρκεια του 2020 και σε φορολογικά μέτρα που αφορούσαν αναβολή πληρωμών φόρων και μείωση φορολογικών συντελεστών (ΦΠΑ και ΕΝΦΙΑ).

Τέλος, ειδικά για τους φόρους που σχετίζονται με πετρελαιοειδή, η μεγάλη πτώση των εισπράξεων, πέραν της μειωμένης ζήτησης, οφείλεται και στη σημαντική πτώση που σημείωσε η τιμή του πετρελαίου κατά τη διάρκεια του 2020.

Και τον πρώτο μήνα του 2021 τα έσοδα από φόρους παρουσίασαν υστέρηση τόσο σε σχέση με τον περυσινό Ιανουάριο (μείωση κατά €345 εκατ. ή 8,6%) όσο και ως προς τον στόχο που είχε τεθεί στον προϋπολογισμό (μείωση κατά €326 εκατ. ή 8,1%).

Η υστέρηση αυτή είναι αποτέλεσμα της πανδημίας και των συνεχιζόμενων μέτρων περιστολής της οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας λόγω παράτασης της ισχύος των περιοριστικών μέτρων.

Πίνακας 2: Φορολογικά Έσοδα Κρατικού Προϋπολογισμού Ιανουάριος-Δεκέμβριος 2020 (εκατ. ευρώ)

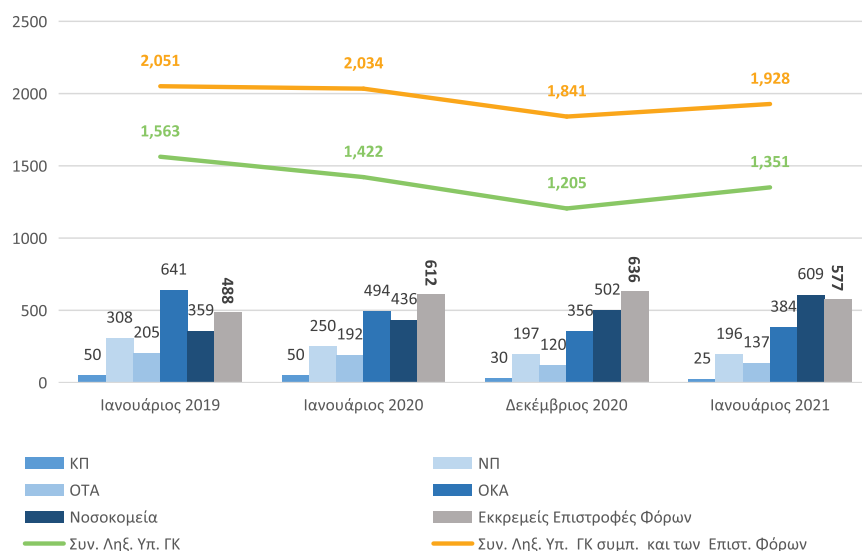
		Πραγματοποιήσεις		2019 - 2020	
		2019	2020	Μεταβολή	%
	Φορολογικά Έσοδα (Α+Β+Γ+Δ+Ε+ΣΤ+Ζ)	51.415	43.198	-8.216	-16,00%
A.	Φόροι επί αγαθών και υπηρεσιών	28.014	23.945	-4.069	-14,50%
1	ΦΠΑ (1.α + 1.β + 1.γ)	17.792	15.008	-2.784	-15,60%
1.α	ΦΠΑ στα πετρελαιοειδή και στα παράγωγα αυτών	1.978	1.428	-550	-27,80%
1.β	ΦΠΑ καπνικών προϊόντων	660	633	-27	-4,00%
1.γ	ΦΠΑ λοιπών προϊόντων και υπηρεσιών	15.155	12.947	-2.208	-14,60%
2	Ειδικό φόρο κατανάλωσης - ΕΦΚ (2.α + 2.β + 2.γ)	7.125	6.427	-698	-9,80%
2.α	ΕΦΚ ενεργειακών προϊόντων	4.274	3.828	-446	-10,40%
2.β	ΕΦΚ καπνικών προϊόντων	2.207	2.097	-110	-5,00%
2.γ	ΕΦΚ λοιπών προϊόντων	644	502	-142	-22,00%
3	Λοιποί φόροι επί αγαθών και υπηρεσιών	3.096	2.509	-587	-19,00%
B.	Φόροι και δασμοί επί εισαγωγών	298	245	-54	-17,90%
Γ.	Τακτικοί φόροι ακίνητης περιουσίας	2.786	2.427	-359	-12,90%
	εκ των οποίων: ΕΝΦΙΑ	2.702	2.379	-323	-11,90%
Δ.	Λοιποί φόροι επί παραγωγής	991	1.069	79	7,90%
Ε.	Φόρος εισοδήματος (Ε.1+Ε.2+Ε.3)	16.716	13.589	-3.127	-18,70%
Ε.1	Φόρος εισοδήματος Φυσικών Προσώπων (ΦΠ)	11.029	10.155	-874	-7,90%
Ε.2	Φόρος εισοδήματος εταιριών (ΝΠ)	4.512	2.361	-2.151	-47,70%
Ε.3	Λοιποί φόροι εισοδήματος	1.175	1.073	-101	-8,60%
ΣΤ.	Φόροι κεφαλαίου	245	180	-65	-26,40%
Ζ.	Λοιποί τρέχοντες φόροι	2.365	1.743	-622	-26,30%
	εκ των οποίων: Φόροι οχημάτων	1.129	581	-548	-48,50%

Πηγή: Μηνιαίο Δελτίο Εκτέλεσης Κρατικού Προϋπολογισμού Ιανουάριος 2021 (τροποποιημένη ταμειακή βάση)

Ληξιπρόθεσμες Υποχρεώσεις Δημοσίου

Τον Ιανουάριο του 2020, οι συνολικές ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις (συμπεριλαμβανομένων των εκκρεμών επιστροφών φόρων) ανήλθαν σε 1.928 εκατ. ευρώ, ελαφρώς αυξημένες σε σχέση με το συσσωρευμένο υπόλοιπο του Δεκεμβρίου του 2020 (1.841 εκατ. ευρώ). Σε σχέση με αντίστοιχες περιόδους των ετών 2019 & 2020, τόσο οι εκκρεμίες επιστροφών φόρων όσο και το απόθεμα των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων των φορέων της ΓΚ παρουσιάζουν ελαφρά αποκλιμάκωση, υπολείπονται ωστόσο κατά πολύ του στόχου που είχε τεθεί, στα πλαίσια της ενισχυμένης εποπτείας, για πλήρη εκκαθάριση των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων στο τέλος του 2020. Αρνητική συμβολή σε αυτό είχαν οι επιπτώσεις των περιοριστικών μέτρων για την αντιμετώπιση της πανδημίας. Ωστόσο, εξακολουθούν να υφίστανται πάγια διαρθρωτικά προβλήματα της δημοσιονομικής διαχείρισης όπως υποδηλώνει το γεγονός ότι το απόθεμα των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων των φορέων της ΓΚ διατηρείται πάνω από 1 δις. ευρώ, με σημαντικό μέρος τους να αντιστοιχεί σε ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις προερχόμενες από εκκρεμή αιτήματα συνταξιοδότησης (περίπου 500 εκατ. ευρώ στο τέλος του 2020). Στόχος είναι να εκκαθαριστεί πλήρως το εν λόγω υπόλοιπο έως τα τέλη του 2021, ενώ παράλληλα ένα σημαντικό μέρος των λοιπών ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων των φορέων της ΓΚ ύψους 485 εκατ. ευρώ (αποτελούν τις ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις σε όρους ενισχυμένης εποπτείας), αναμένεται να εκκαθαριστεί έως το τέλος του Ιουνίου του τρέχοντος έτους. Οι στόχοι αυτοί ωστόσο, παραμένουν εξαιρετικά αισιόδοξοι όσο διαρκεί η πανδημία.

Διάγραμμα 12: Ληξιπρόθεσμες Υποχρεώσεις Ελληνικού Δημοσίου Ιανουάριος 2021.
Σύνολο και ανά κατηγορία (σε εκατ. ευρώ)

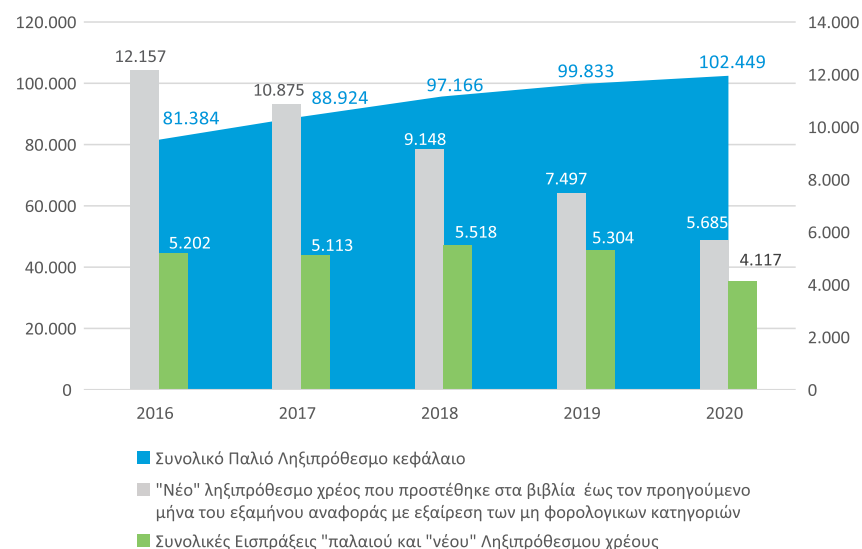


Πηγή: Υπ. Οικ. Δελτία Μηνιαίων Στοιχείων ΓΚ Ιανουάριος 2019-2021

Ληξιπρόθεσμες Απαιτήσεις Δημοσίου

Την περίοδο Ιανουαρίου- Δεκεμβρίου 2020, το συνολικό ληξιπρόθεσμο κεφάλαιο ανήλθε σε περίπου €102,5 δις., παρουσιάζοντας αύξηση σε σχέση με τα προηγούμενα έτη, αλλά με φθίνοντα ρυθμό. Οι συνολικές εισπράξεις έναντι ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων του ελληνικού Δημοσίου ανήλθαν σε €4.117 εκατ., παρουσιάζοντας σημαντική μείωση σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο των ετών 2016-2019, που κατά μέσο όρο έφταναν τα €5.285 εκατ. Από την άλλη πλευρά, συνεχίστηκε η παρατηρούμενη πτώση των τελευταίων ετών στη δημιουργία νέων ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων. Συγκεκριμένα, το σωρευτικό υπόλοιπο των νέων ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων από την αρχή του έτους έφτασε τα €5.685 εκατ., έναντι €7.497 εκατ. το 2019 και €9.148 εκατ. το 2018. Επισημαίνεται ότι, η μείωση στις συνολικές εισπράξεις και στις νέες ληξιπρόθεσμες οφειλές, οφείλεται κυρίως στα μέτρα που υιοθέτησε η κυβέρνηση για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας και συγκεκριμένα, στην αναστολή είσπραξης βεβαιωμένων και ληξιπρόθεσμων οφειλών όπως και στην παράταση της προθεσμίας καταβολής βεβαιωμένων οφειλών και δόσεων ρυθμίσεων.

Διάγραμμα 13: Ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις ελληνικού Δημοσίου (οφειλές φορολογουμένων προς το δημόσιο) και συνολικές εισπράξεις (σε εκατ. ευρώ).



Πηγή: Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.)

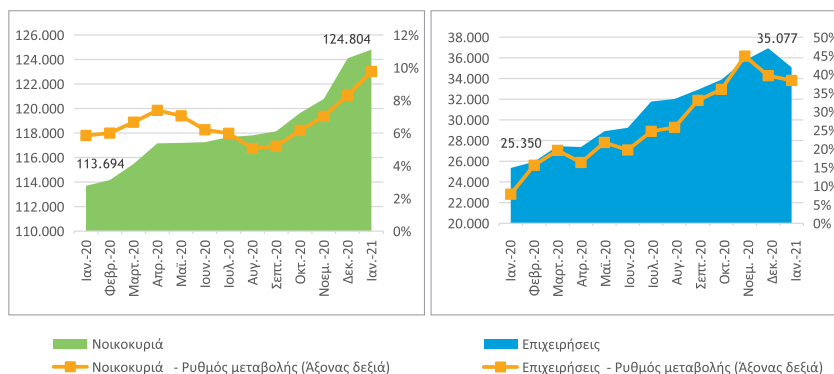
*Τα στοιχεία του «νέου ληξιπρόθεσμου χρέους» υπολογίζονται με χρονική υστέρηση ενός μήνα, σε σχέση με την περίοδο είσπραξης και διαγραφής έναντι αυτού. Σημειώνεται ότι το «νέο ληξιπρόθεσμο χρέος» αφορά το ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο έως τον προηγούμενο μήνα από το μήνα αναφοράς ενώ τα στοιχεία του «παλαιού ληξιπρόθεσμου χρέους» αφορούν το «παλαιό ληξιπρόθεσμο κεφάλαιο» όπως διαμορφώνεται το μήνα αναφοράς.

** Ως «παλαιό ληξιπρόθεσμο χρέος» ορίζεται το ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο την 30/11 του προηγούμενου έτους από το έτος αναφοράς (αναγράφεται κατόπιν αφαίρεσης των διενεργούμενων εισπράξεων και διαγραφών).

Καταθέσεις

Η συνολική αποταμίευση του ιδιωτικού τομέα παρουσιάζει ιδιαίτερα αυξητική τάση καθ' όλη τη διάρκεια του 2020. Οι καταθέσεις των νοικοκυριών από τον Μάρτιο 2020 αυξήθηκαν κατά €9 δισ. περίπου φτάνοντας τα €124,8 δισ. τον Ιανουάριο του 2021. Η αύξηση των καταθέσεων των νοικοκυριών αντανάκλα την αβεβαιότητα λόγω της πανδημίας και τον περιορισμό των καταναλωτικών δαπανών λόγω των μέτρων περιστολής της οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας. Το υπόλοιπο καταθέσεων των επιχειρήσεων, ανήλθε στα €35 δισ. περίπου αυξημένο κατά σχεδόν €8 δισ. από τον περασμένο Μάρτιο.

Διάγραμμα 14: Υπόλοιπα (σε δισ. €) και ρυθμός μεταβολής καταθέσεων επιχειρήσεων και νοικοκυριών, Ιαν. 2020 0 Οκτ. 2020



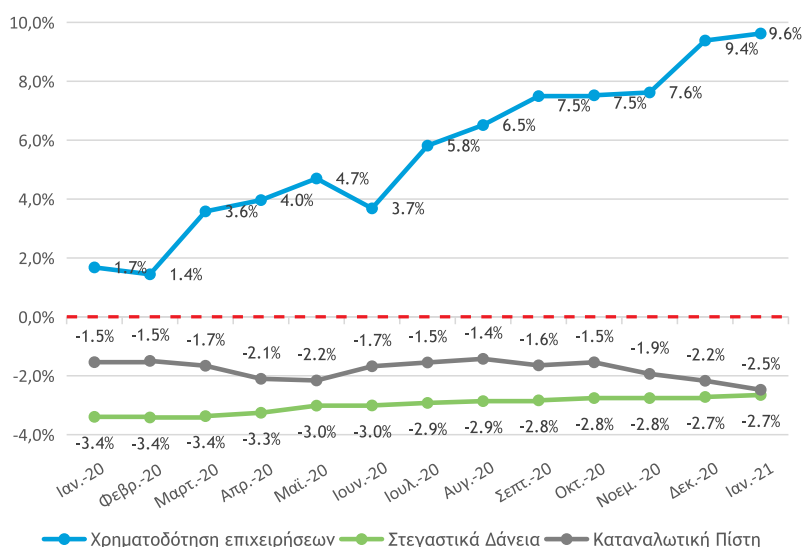
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας

*Οι ρυθμοί μεταβολής των καταθέσεων προκύπτουν πριν από πιθανές μεταβολές των υπολοίπων διορθωμένες για τις συναλλαγματικές διαφορές και τις ανασταξινομήσεις

Χρηματοδότηση

Κατά το 2020, ο ρυθμός χρηματοδότησης των επιχειρήσεων επιταχύνθηκε με αποτέλεσμα σε ετήσια βάση να φτάσει στο 9,6% τον Ιανουάριο του 2021, έναντι 1,7% που σημειώθηκε τον αντίστοιχο μήνα πέρυσι. Η άνοδος αυτή οφείλεται κυρίως σε μέτρα στήριξης των επιχειρήσεων, όπως η παροχή χρηματοδότησης με κρατικές εγγυήσεις και η επιδότηση επιτοκίου. Αντίθετα με την πορεία της χρηματοδότησης προς τις επιχειρήσεις, κατά το 2020, η τραπεζική χρηματοδότηση προς τους ιδιώτες περιορίστηκε και τον Ιανουάριο του 2021, με τον ετήσιο ρυθμό να βρίσκεται στο -2,5% και -2,7% για την καταναλωτική και στεγαστική πίστη αντίστοιχα.

Διάγραμμα 15: Ρυθμός μεταβολής, σε ετήσια βάση, των υπολοίπων χρηματοδότησης προς τον εγχώριο ιδιωτικό τομέα



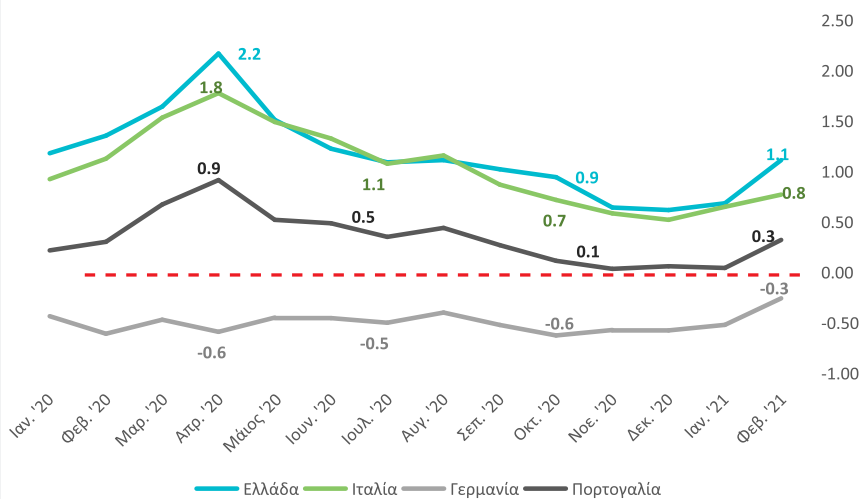
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας

* Ο ετήσιος ρυθμός προκύπτει από τη μεταβολή των υπολοίπων διορθωμένη για τις διαγραφές δανείων, απομειώσεις αξίας χρεογράφων, συναλλαγματικές διαφορές και ανασταξινομήσεις

Αποδόσεις Ομολόγων

Το κόστος δανεισμού του ελληνικού Δημοσίου εξακολούθησε να διαμορφώνεται σε πολύ χαμηλά επίπεδα (περί το 1%). Τον Ιανουάριο πραγματοποιήθηκε μια νέα έκδοση δεκαετούς ομολόγου ύψους €3,5 δισ. με το χαμηλότερο επιτόκιο που έχει δανειστεί ποτέ η ελληνική Δημοκρατία για ομόλογα δεκαετούς διάρκειας (0,8%). Πρόσφατα, υπήρξε μια ελαφρά αυξητική τάση των αποδόσεων διεθνώς, η οποία συμπαρέσυρε και τις αποδόσεις των ελληνικών ομολόγων. Η ελαφρά αυτή αύξηση μπορεί να αποδοθεί στις προσδοκίες για μελλοντική μείωση του ρυθμού αγορών κρατικών ομολόγων από την ΕΚΤ (μέσω του προγράμματος PEPP), όπως και σε ανησυχίες για περιορισμό του δημοσιονομικού χώρου λόγω σημαντικής αύξησης του δημοσίου χρέους σε έναν σημαντικό αριθμό οικονομιών της ζώνης του ευρώ και την πιθανώς επερχόμενη αναζωπύρωση των πληθωριστικών πιέσεων, διεθνώς.

Διάγραμμα 16: Απόδοση δεκαετών ομολόγων



Πηγή : Bloomberg, βάση δεδομένων ΕΔΣ